

Nghệ An

PHÁT HUY TRUYỀN THỐNG CÁCH MẠNG TRONG CÔNG CUỘC ĐỔI MỚI VÀ PHÁT TRIỂN

LÊ DOÃN HỢP

*Ủy viên Trung ương Đảng,
Bí thư Tỉnh uỷ, Chủ tịch HĐND tỉnh Nghệ An*

Trong lịch sử dựng nước và giữ nước của dân tộc ta, Nghệ An là vùng đất trung dũng, kiên cường, bất khuất. Nhân dân Nghệ An đã tích cực tham gia nhiều cuộc nổi dậy chống ách thống trị phong kiến ngoại bang, giành độc lập dân tộc suốt từ cuộc khởi nghĩa Hai Bà Trưng đánh đuổi quân Nam Hán vào mùa Xuân năm 40, đến cuộc hành quân thần tốc của nghĩa quân Tây Sơn do Nguyễn Huệ chỉ huy tiến quân ra Bắc đánh đuổi quân Thanh vào mùa Xuân Kỷ Dậu 1789. Nghệ An luôn là địa bàn chiến lược có vị trí trọng yếu, nên trong lịch sử, nhiều triều đại phong kiến nước ta đã chọn làm chỗ dựa, hậu phương cung cấp quân lương. Xứ Nghệ thường là nơi khởi đầu cho những tư tưởng tiến bộ, nhiều phong trào yêu nước và cách mạng như những đề nghị cách tân của Nguyễn Trường Tộ cuối thế kỷ XIX, phong trào Duy Tân, phong trào Đông Du đầu thế kỷ XX, đặc biệt là phong trào Xôviết Nghệ - Tĩnh 1930- 1931, mở đầu cho cao trào cách mạng dân tộc dân chủ dưới sự lãnh đạo của ĐCS Việt Nam.

Là mảnh đất đã hai lần được chọn làm kinh đô nước Việt: *Thành Vạn An* (Sa Nam - Nam Đàn) khi Mai Thúc Loan đánh tan nhà Đường, xưng ngôi hoàng đế, *Phượng Hoàng Trung Đô* dưới chân núi Quyết và núi Kỳ Lân được Vua Quang Trung xây dựng sau khi đại thắng quân Thanh. Là một vùng đất giàu truyền thống

lịch sử, văn hóa yêu nước và cách mạng, xứ Nghệ đã sinh dưỡng nhiều anh hùng, hào kiệt, danh nhân văn hóa dân tộc và biết bao người con ưu tú: Phan Bội Châu, Hồ Tùng Mậu, Phạm Hồng Thái, Lê Hồng Phong, Phan Đăng Lưu, Nguyễn Thị Minh Khai... Đặc biệt, mảnh đất này đã kết tinh những gì tinh túy nhất để sinh thành và nuôi dưỡng người thanh niên ưu tú Nguyễn Tất Thành trong năm ấu thơ để trở thành Chủ tịch Hồ Chí Minh - vị lãnh tụ thiên tài, anh hùng giải phóng dân tộc, danh nhân văn hoá thế giới, Người biểu tượng cho truyền thống cách mạng, lịch sử, văn hoá của quê hương, đất nước và làm rạng danh non sông đất nước Việt Nam.

Trong hai cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp và đế quốc Mỹ xâm lược, suốt mấy chục năm gian khổ hy sinh, cùng với nhân dân cả nước, nhân dân các dân tộc Nghệ An không tiếc sức người, sức của cho kháng chiến chín năm chống Pháp thắng lợi, giải phóng nửa đất nước, đưa miền Bắc tiến lên xây dựng CNXH, hết lòng cùng quân dân miền Bắc đánh thắng hai cuộc chiến tranh phá hoại của đế quốc Mỹ, chi viện cho tiền tuyến lớn miền Nam, góp phần cùng cả nước làm nên Đại thắng mùa Xuân 1975, thống nhất Tổ quốc.

Bên cạnh truyền thống đấu tranh cách mạng kiên cường, Nghệ An còn là mảnh đất có truyền thống hiếu

học. Từ ngàn đời nay, việc học ở đây đã trở thành "Đạo đời". Qua các kỳ thi trong chế độ khoa bảng phong kiến, Nghệ An luôn là địa phương có nhiều người đỗ đạt cao. Nhiều "làng học", "làng văn hoá" tiêu biểu như làng Quỳnh Đôi (Quỳnh Lưu), Thịnh Mỹ (Diễn Châu), Võ Liệt (Thanh Chương)... với nhiều khoa bảng và hiền tài của đất nước như Trạng nguyên Bạch Liêu, Trạng nguyên Hồ Tông Thốc, nhà thơ Hồ Xuân Hương, nhà sử học Phan Sĩ Dương, nhà cách tân Nguyễn Trường Tộ, chí sĩ yêu nước Phan Bội Châu, các nhà giáo như Thám hoa Nguyễn Đức Đạt, Nguyễn Thức Tự, GS Đặng Thai Mai... vang danh cả nước.

Không phải ngẫu nhiên mà từ xưa có câu: "Nghệ An núi cao, sông sâu, phong tục trọng hậu, cảnh tượng tươi sáng, gọi là đất có danh tiếng hơn cả ở Nam Châu. Người thì thuần hoà mà chăm học, sản vật thì nhiều thức quý của lạ.... được khí tốt của sông núi nên sinh ra nhiều bậc danh hiền.... thực là nơi hiểm yếu như thành đồng, ao nóng của nước và là then khoá của các triều đại"¹.

Sinh thời, cố Tổng bí thư Lê Duẩn cũng đã khẳng định: "Trong nước ta hàng ngàn năm nay, Nghệ An là nơi xây dựng cơ sở để chống ngoại xâm, giữ vững nước nhà. Khi nào phía Bắc mất, người ta lại vào đây để xây dựng lực lượng, gây dựng sức mạnh giải phóng cả nước. Do cái cơ sở vị trí truyền thống đó mà chúng ta không lấy làm ngạc nhiên ở Nghệ đã sinh trưởng những vị lãnh tụ vĩ đại của dân tộc"².

Giàu truyền thống văn hoá và cách mạng, Nghệ An còn có nhiều tiềm năng và lợi thế để phát triển kinh tế - xã hội. Diện tích tự nhiên rộng 16.487 km², gồm các vùng sinh thái: núi cao, núi thấp, đồng bằng và sông biển. Bờ biển Nghệ An dài 82 km, cùng với 3.000 ha vùng nước mặn, lợ, có trữ lượng hải sản lớn. Tài nguyên khoáng sản: vàng, thiếc, chì, kẽm, các loại đá quý và có diện tích rừng với trữ lượng gỗ quý khá nhiều và phong phú.

Nghệ An có nguồn nhân lực dồi dào, với những đức tính trung thực, thông minh, cần cù, dũng cảm, chăm học, là nhân tố quan trọng có ý nghĩa quyết định phát triển kinh tế - xã hội để tỉnh vươn lên trở thành giàu

mạnh. Người xứ Nghệ có mặt ở hầu hết các tỉnh thành trong cả nước, nhiều người trong số họ đã thành đạt trên các lĩnh vực chính trị, ngoại giao, văn hoá, quân sự, khoa học, quản lý, kinh doanh..., rất có tâm huyết và đều mong muốn góp sức xây dựng quê hương.

Nghệ An là địa bàn mở với hệ thống giao thông thuận tiện: đường bộ, đường sắt, đường sông, đường không, đường biển, tạo điều kiện thuận lợi để phát triển toàn diện và giao lưu hội nhập với các tỉnh, thành trong nước, khu vực và quốc tế. Riêng hệ thống đường bộ có đường 1A ở phía Đông, đường Hồ Chí Minh chạy dọc phía Tây, quốc lộ 7, quốc lộ 46, quốc lộ 48 nối quốc lộ 1A và cảng Cửa Lò sang nước bạn Lào, vùng Đông Bắc Thái Lan .

Nhiều tiềm năng và lợi thế, nhưng Nghệ An có không ít khó khăn: xa các cực tăng trưởng và các trung tâm văn hoá lớn của cả nước; có tuyến biên giới dài 419 km, nhiều dân tộc thiểu số và tôn giáo; thiên nhiên khắc nghiệt, hậu quả chiến tranh nặng nề...

Vượt lên tất cả khó khăn, phát huy mọi tiềm năng và lợi thế, Nghệ An đã vươn lên và đạt được nhiều thành tựu trên tất cả các lĩnh vực. Quán triệt phương châm: "*Phát triển kinh tế là trung tâm, xây dựng Đảng là then chốt, xây dựng đời sống văn hoá là nền tảng tinh thần*", trong 5 năm 1998-2003, Nghệ An đã tập trung chỉ đạo toàn diện, tạo nên những dấu ấn quan trọng trên quê hương Bắc.

Bằng cơ chế, chính sách thông thoáng, tỉnh đã tập trung cho khai thác nội lực làm tiền đề để thu hút ngoại lực. Nhờ có chiến lược phát triển hợp lý, để phát huy nội lực bằng công sức đóng góp của nhân dân, hệ thống giao thông, thủy lợi ở nông thôn đã từng bước được hoàn thiện, với tổng chiều dài hơn 5.000 km đường nhựa, đường bê tông và gần 4.000km kênh mương bê tông. Tỉnh chủ trương tạo mọi điều kiện thuận lợi, thông thoáng nhất, với những chính sách ưu đãi đất đai, đào tạo lao động, tạo vùng nguyên liệu, cải cách hành chính và đảm bảo an ninh... để thu hút các nhà đầu tư, nên số lượng các nhà đầu tư liên tục tăng. Trong 3 năm 2001-2003, có 27 doanh nghiệp đầu tư vào Nghệ An, với số vốn hơn 2.000 tỷ đồng, 42 doanh nghiệp đang khảo sát và chuẩn bị đầu tư.

Theo ba tiêu chí để xây dựng và đánh giá đội ngũ cán bộ: "Mức tăng trưởng kinh tế, nội bộ đoàn kết, lòng dân yên", trong những năm qua, Nghệ An đã chú trọng xây dựng đội ngũ cán bộ mạnh cả về tư tưởng chính trị, đạo đức lối sống và trình độ chuyên môn nghiệp vụ. Tỉnh đã quy hoạch, đào tạo bồi dưỡng, luân chuyển cán bộ, kiểm tra và uốn nắn thường xuyên, nhất là trách nhiệm của người đứng đầu. Quốc phòng - an ninh, trật tự an toàn xã hội được đảm bảo; giữ vững ổn định chính trị ở tất cả các vùng, miền của tỉnh (vùng giáo, miền núi, biên giới hải đảo...), tạo môi trường thuận lợi để kinh tế - xã hội Nghệ An phát triển bền vững.

Sự thay đổi đang diễn ra trên tất cả các lĩnh vực, từ mở rộng không gian đô thị, hệ thống giao thông, điện, thủy lợi, thông tin, sân bay, bến cảng, hệ thống dịch vụ, các khu công nghiệp,... là do tỉnh Nghệ An rất quan tâm đến công tác quy hoạch, coi đó là trọng tâm trong chiến lược phát triển. Toàn tỉnh đã hình thành các vùng chuyên canh lớn gắn với công nghiệp chế biến và quá trình đô thị hoá nông thôn như vùng nguyên liệu mía ở các huyện Nghĩa Đàn, Quỳnh Hợp; vùng nguyên liệu dứa ở Quỳnh Lưu, Yên Thành; chè ở Thanh Chương, Anh Sơn và Tân Kỳ. Tốc độ đô thị hoá tăng nhanh. Ngoài thành phố Vinh đang được quy hoạch theo quy mô đô thị loại I, Nghệ An đang hình thành thêm 3 thị xã (Thái Hoà, Con Cuông, Hoàng Mai), các thị trấn, thị tứ được xây dựng, chỉnh trang ngày càng khang trang sạch đẹp.

Trong những năm gần đây, dưới sự lãnh đạo của BCH Đảng bộ tỉnh cùng với sự phấn đấu nỗ lực của nhân dân trong tỉnh, kinh tế Nghệ An đã có bước phát triển nhanh, đúng hướng và toàn diện. Năm 2004, sản lượng lương thực đạt 1,09 triệu tấn (tăng 9,92 vạn tấn so với năm 2003), đây là mức lương thực cao nhất mà trước đó Nghệ An chưa bao giờ đạt được; sản xuất công nghiệp và xây dựng có nhiều sản phẩm tăng nhanh và tiêu thụ tốt (gạch, giấy bia, mây tre đan, đá trắng, xi măng...), thu ngân sách đạt 1.650 tỷ đồng, tăng 63,1% so với cùng kỳ (là một trong 20 tỉnh, thành phố có số thu từ 1.000 tỷ trở lên); thương mại, du lịch có nhiều tiến bộ, ngành du lịch đón vị khách thứ 1 triệu thăm Nghệ An và quê hương Bác, mở ra nhiều khả năng lớn

cho năm du lịch Nghệ An 2005 thành công. Trong thời gian qua, Nghệ An cũng đã tập trung cho nhiều công trình trọng điểm, đặc biệt là khởi công xây dựng nhà máy thủy điện Bản Vẽ công suất 340 MW, tổng vốn đầu tư 6.000 tỷ đồng. Phong trào làm giao thông nông thôn, thủy lợi nhỏ, kiên cố hoá kênh mương được tiếp tục đẩy mạnh, trong đó "Nhà nước và nhân dân cùng làm" gắn với quy chế dân chủ cơ sở đã phát huy tác dụng tốt. Tỉnh hết sức quan tâm chỉ đạo xây dựng các chương trình, đề án giải quyết việc làm, xoá đói giảm nghèo. Giáo dục - đào tạo tiếp tục có những chuyển biến đáng kể: Gần 10.000 học sinh đỗ đại học, cao đẳng; số học sinh đạt điểm tối đa và từ 27 điểm trở lên xếp thứ 2 cả nước, 43 học sinh giỏi quốc gia, 1 học sinh giỏi quốc tế. Các chương trình, đề án phát triển đào tạo nghề, sắp xếp hệ thống trường lớp theo chủ trương mở rộng xã hội hoá giáo dục; đề án xây dựng các thiết chế văn hoá ở cơ sở, nâng cao chất lượng hoạt động của ngành y tế, phát triển công nghiệp được đạt nhiều kết quả. Các hoạt động thể dục thể thao, khuyến học ngày càng được nâng cao.

Công tác xây dựng Đảng đạt được ba thành công lớn. Thứ nhất, trên cơ sở phân loại và đánh giá mà làm tốt công tác quy hoạch cán bộ, lựa chọn được những cán bộ có triển vọng phát triển luân chuyển giữ các cương vị chủ chốt ở huyện, thành phố, ngành để phát huy năng lực và sở trường cán bộ. Thứ hai, đưa cán bộ có trình độ đại học, cao đẳng về xã và nâng chất lượng giáo dục - đào tạo theo hướng sàng lọc đội ngũ giáo viên đứng lớp. Thứ ba, đào tạo bồi dưỡng đội ngũ cán bộ, đảng viên trẻ, nhất là phát triển đảng viên người dân tộc, vùng giáo để tạo nguồn cán bộ các cấp.

Đạt được những kết quả bước đầu trên các lĩnh vực, nhưng nhìn chung Nghệ An vẫn đang là một tỉnh nghèo của cả nước. Trong những năm tới, Đảng bộ và nhân dân Nghệ An phải nỗ lực phấn đấu theo những định hướng sau:

1. Khai thác có hiệu quả tiềm năng và lợi thế

Phát huy tối đa lợi thế nguồn nhân lực dồi dào (1,7 triệu lao động) có trình độ cao (105 tiến sĩ, 400 thạc sĩ, 24 nghìn người tốt nghiệp đại học, 14 nghìn người có trình độ cao đẳng, 60 nghìn người có bằng trung

cấp chuyên nghiệp, 7.000 công nhân kỹ thuật bậc cao). Đồng thời tỉnh cần có chính sách thu hút nguồn lực, chất xám, kinh nghiệm các nhà khoa học, các doanh nhân giỏi ở ngoài tỉnh và sinh viên tốt nghiệp khá, giỏi trong đó có con em là người Nghệ An; tập trung đầu tư cho công tác đào tạo nguồn nhân lực, nâng cao tay nghề, chất lượng lao động của tỉnh; chú trọng phát triển những ngành nghề phát huy tố chất của người xứ Nghệ.

Khai thác tiềm năng về đất đai, biển với 600.000 ha đất chưa sử dụng, có khả năng phát triển chăn nuôi, cây công nghiệp, cây ăn quả; 3.000 ha diện tích mặn, lợ và các vùng cát ven biển có thể phát triển nuôi trồng thủy sản. Nguồn tài nguyên thiên nhiên, khoáng sản phong phú là điều kiện để phát triển công nghiệp chế biến và khai khoáng.

Quy hoạch và phát triển các tuyến du lịch Cửa Lò - Vinh - Nam Đàn - Pù Mát - Suối nước nóng Giang Sơn - Km số 0 - Hang Bua - Thác Sao Va - Bãi biển Quỳnh Phương, Đền Cờn; Đền Cuông - Cửa Hiến - Nghi Thiết; tập trung tôn tạo Khu di tích Kim Liên, nhà lưu niệm Phan Bội Châu, đền thờ Mai Hắc Đế; xây dựng đền thờ vua Quang Trung, công viên trung tâm, lâm viên núi Quyết, hồ Cửa Nam; xây dựng thành phố Vinh trở thành trung tâm kinh tế, khoa học, văn hoá của khu vực Bắc Trung Bộ; tập trung đầu tư một số dự án lớn có tầm cỡ khu vực ở thị xã Cửa Lò như công viên thế giới tuổi thơ, du lịch Đảo Ngư, đảo Lan Châu...

2. *Đẩy mạnh xây dựng kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội* nhất là giao thông nông thôn, thủy lợi, điện, bưu chính - viễn thông, cảng, sân bay... Trong đó ưu tiên trước hết một số công trình trọng điểm, tạo đà bứt phá cho nhiệm vụ trung tâm phát triển kinh tế - xã hội.

3. *Khơi dậy nội lực thu hút ngoại lực để đầu tư phát triển.* Thường xuyên bổ sung các cơ chế, chính sách thông thoáng, khơi dậy, phát huy tiềm năng con người, tài nguyên và vốn nhân rỗi trong nhân dân, tạo môi trường thuận lợi nhất để thu hút đầu tư bên ngoài nhằm đạt tới mục tiêu thu hút trên 7.000 tỷ đồng/năm.

4. *Chỉ đạo một số nhiệm vụ có tính đột phá trong lĩnh vực giáo dục - y tế, văn hoá - thể thao*

Mở rộng Trường đại học Vinh, trước mắt đầu tư đủ tầm cho khoa nông - lâm - ngư nghiệp; nâng cấp Trường cao đẳng y thành Trường đại học y - dược; nâng cấp Trường trung học kinh tế thành Trường cao đẳng kinh tế; Trường cao đẳng kỹ thuật III thành Trường đại học kỹ thuật Vinh; củng cố, nâng cấp các trường cao đẳng, trung cấp và dạy nghề trong tỉnh. Nâng cao chất lượng giáo dục, chuẩn hoá đội ngũ giáo viên, phổ cập trung học cơ sở, mở rộng các trường bán công, dân lập, tư thục...

Phấn đấu xây dựng thiết chế văn hoá - thể thao đồng bộ, 70% khu dân cư tiên tiến, 86% gia đình văn hoá; nghiên cứu xây dựng một số công trình văn hoá lớn như trung tâm văn hóa thanh thiếu nhi, trung tâm điện ảnh đa chức năng, khu văn miếu xứ Nghệ. Xây dựng quần thể thể dục - thể thao nhằm đảm bảo cơ sở vật chất huấn luyện các bộ môn có thế mạnh của Nghệ An như bóng đá, điền kinh, võ thuật, cầu mây...

Xây dựng bệnh viện đa khoa khu vực ở thành phố Vinh, các bệnh viện vùng ở các huyện Nghĩa Đàn, Con Cuông; thu hút các nhà đầu tư xây dựng thêm một số bệnh viện ngoài công lập ở thành phố Vinh và các huyện phụ cận để tăng cường và đa dạng hoá công tác chăm sóc sức khoẻ nhân dân. Thực hiện đề án nâng cao y đức, đưa bác sĩ về xã, nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ y tế cơ sở.

Phát huy truyền thống lịch sử cách mạng vẻ vang, những thành tựu đã đạt được; thực hiện tốt các mục tiêu mà Tỉnh uỷ, Hội đồng nhân dân tỉnh đã đề ra, Đảng bộ, chính quyền, nhân dân và các lực lượng vũ trang tỉnh Nghệ An nguyện đoàn kết phấn đấu, quyết tâm vượt khó, quyết chí làm giàu, phát huy mạnh mẽ nội lực, thu hút ngoại lực, sớm đưa Nghệ An trở thành một trong những tỉnh giàu mạnh như mong muốn của Bác Hồ kính yêu.

1. Phan Huy Chú: *Lịch triều hiến chương loại chí*, Nxb Khoa học - xã hội, H, 1992, T.1, tr.63

2. Trích lời phát biểu tại Đại hội lần thứ VI Đảng bộ Nghệ An. Tài liệu lưu tại Văn phòng Tỉnh uỷ Nghệ An.